

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžsk/33/2017
Identifikačné číslo spisu: 8017200124
Dátum vydania rozhodnutia: 22.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8017200124.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členiek senátu JUDr. Hany Hatalovej, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci žalobkyne MUDr. O. H., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom U. W.X. XXXX/XX, XXX XX B., právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou ŠKODLFR & PARTNERS, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Dobšinského 12, 811 05 Bratislava, proti žalovanej Sociálnej poisťovni ústredie so sídlom v Bratislave, ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej č. 56001-2/2016-BA zo dňa 21. decembra 2016, v konaní o kasačnej sťažnosti žalovanej proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 2Sa/4/2017-70 zo dňa 7. júla 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Žalobkyni p r i z n á v a nárok na náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

1. Sociálna poisťovňa, pobočka Poprad vydala s odkazom na ustanovenie § 178 ods. 1 písm. a) 1. bod zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení dňa 02.09.2016 rozhodnutie č. 700-3080027916-GC09/16, označené ako rozhodnutie o zmene zániku, podľa ktorého samostatne zárobkovo činnnej osobe MUDr. O. H. zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2008, a nie 31. decembra 2006. V odôvodnení rozhodnutia uviedla, že MUDr. O. H. je podľa rozhodnutia slovenskej lekárskej komory číslo Y. zo dňa 28. marca 2006 držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odbore gynekológia a pôrodnictvo, ultrazvuk v gynekológii a pôrodnictve a podľa údajov Daňového riaditeľstva SR jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou za rok 2005 bol 1 785 463 SKK a za rok 2006 2 072 558 SKK, čo je v oboch prípadoch suma vyššia ako zákonom stanovená hranica príjmu pre posúdenie vzniku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 01. júlu 2007, resp. k 1. júlu 2008. Menovaná síce doručila na pobočku dňa 17.04.2007 Registračný list FO - odhláška z povinného sociálneho poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 31. decembru 2006 z dôvodu zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v odbore gynekológia a pôrodnictvo, ultrazvuk v gynekológii a

pôrodnictve v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancii s miestom výkonu činnosti Banícka 803/28, Poprad rozhodnutím Prešovského samosprávneho kraja zo dňa 08.11.2006, ale licencia Y. z 28.03.2006 ostala naďalej aktívna, preto jej status samostatne zárobkovo činnnej osoby nezanikol (zaniká až zrušením všetkých oprávnení).

2. Na odvolanie žalobkyne žalovaná rozhodnutím z 21.12.2016 č. 56001-2/2016-BA odvolanie v celom rozsahu zamietla a potvrdila napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Poprad, pretože dospela k záveru, že toto rozhodnutie je vecne správne a zákonné. Uviedla, že odhláška z poistenia má len deklaratórne účinky a po zistení, že v odhláške deklarovaný zánik povinného sociálneho poistenia nie je správny, vydala pobočka napadnuté rozhodnutie. Žalovaná má za to, že platná licencia č. Y. na výkon samostatnej zdravotníckej praxe oprávňovala žalobkyňu aj po 31.12.2006 naďalej vykonávať činnosť ako fyzická osoba. Jej príjem za roky 2005 a 2006 odôvodňoval pokračovanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia aj od 01.01.2007 do 30.06.2008 (za rok 2007 už nedosiahla zákonom vyžadovaný príjem). K námietke, že Sociálna poisťovňa neupovedomila žalobkyňu o začatí predmetného konania, čím jej znemožnila vyjadriť sa k podkladu rozhodnutia žalovaná uviedla, že nemá zákonnú povinnosť upovedomiť účastníkov o začatí konania, ani umožniť účastníkovi podať vyjadrenie; obstaranie podkladov pre rozhodnutie je vecou organizačnej zložky Sociálnej poisťovne. Napadnuté rozhodnutie obsahuje všetky predpísané náležitosti a od podania odhlášky z poistenia neplynú žiadna lehota na nariadenie alebo povolenie obnovy konania, ako namietala žalobkyňa.

3. Proti rozhodnutiu žalovanej podala žalobkyňa správnu žalobu, o ktorej rozhodol Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 2Sa/4/2017-70 zo dňa 7. júla 2017 tak, že rozhodnutie žalovanej zo dňa 21. decembra 2016 č. 56001-2/2016-BA zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že primárnou otázkou, ktorú bolo potrebné v konaní vyriešiť, bola otázka, či žalobkyňa vykonávala v čase od 01.01.2007 do 30.06.2008 činnosť lekára ako samostatne zárobkovo činná osoba. Krajský súd dospel k záveru, že žalovaná sa dostatočne nevysporiadala s námietkou žalobkyne, že po podaní odhlášky nevykonávala činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba. Mal za to, že bolo povinnosťou prvostupňového správneho orgánu zistiť, z čoho vlastne deklarované príjmy za roky 2005 a 2006 pozostávali. Konštatovanie, že povinné poistenie u žalobkyne neskončilo k 31.12.2006 by bolo namieste iba vtedy, ak žalobkyňa tento príjem dosahovala v období, keď vykonávala činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba a vykonávala tieto úkony lekárskej praxe podľa ustanovenia § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. účinného do 31.12.2010. Podľa názoru súdu došlo zo strany správnych orgánov k nesprávnemu výkladu sporného ustanovenia § 5 písm. c) zákona. V konaní nebolo jednoznačne preukázané, že žalobkyňa po 01.01.2007 naplnila status samostatne zárobkovo činnnej osoby, nakoľko bola držiteľkou iba licencie vydané podľa § 68 zákona č. 578/2004 Z. z., pričom nebolo preukázané, že túto licenciu aj využívala. Z administratívneho spisu mal súd za zistené, že Slovenská lekárska komora vydala žalobkyňi dňa 28.03.2006 licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z. pod č. Y. na základe jej žiadosti zo dňa 01.03.2006, a to podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ukončenie poistenia deklarovala žalobkyňa na základe odhlášky (registračný list fyzickej osoby - odhlásenie povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby) k 31.12.2006 z dôvodu zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v odbore gynekológia a pôrodnictvo rozhodnutím Prešovského samosprávneho kraja pod č. 6274/2006/ODDZ-HAL z 08.11.2006. Od 01.01.2007 je žalobkyňa zamestnancom poskytovateľa zdravotníckej starostlivosti MUDr. O. H., s.r.o. so sídlom v Poprade. Vzhľadom na uvedené dospel súd k záveru, že preskúmané rozhodnutie žalovanej bolo vydané v rozpore so zákonom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, keď námietku žalobkyne, že v období od 01.01.2007 nespadá ako poistenec pod režim povinného poistenia podľa § 21 ods. 1 v spojení s § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., vyhodnotil ako dôvodnú. Žalobkyňa už v čase od 01.01.2007 nevykonávala činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, keďže na vykonávanie tejto činnosti sa vyžaduje oprávnenie, ktoré už žalobkyňa v tom čase nemala.

4. Proti rozsudku Krajského súdu v Prešove podala žalovaná kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440

ods. 1 písm. g) SSP, pretože právne posúdenie veci krajským súdom považuje za nesprávne. Uviedla, že do 31.12.2010 nadobudla status SZČO podľa § 5 písm. c) zákona každá fyzická osoba, ktorá mala oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, a to bez ohľadu na to, či na základe tohto oprávnenia činnosť podľa osobitného predpisu aj vykonáva. Príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti alebo výnos s tým súvisiaci je rozhodujúci až pri posudzovaní vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 1. júlu kalendárneho roka (§ 21 ods. 1 zákona). Nie je pritom rozhodujúce, na základe akého oprávnenia tento príjem dosiahla. Nebolo sporné, že žalobkyňa bola v čase zrušenia povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, číslo Y. (§ 68 ods. 1 písm. a/), vydané Slovenskou lekárskou komorou dňa 28. marca 2006 na žiadosť žalobkyne. Táto licencia sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a zakladá jej držiteľovi status samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia. Rovnaký právny názor prezentuje aj Slovenská lekárska komora na svojej internetovej stránke. V tejto súvislosti tiež uviedla, že ustanovenie § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov upravuje 4 druhy licencií (pod písm. a/ až d/), pričom iba licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona zakladá jej držiteľovi status samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia. Keďže žalobkyňa za rok 2005 aj 2006 dosiahla príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti relevantné na vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO, nezankulo jej povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie podľa § 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. (v znení účinnom do 31. decembra 2010) dňom 31. decembra 2006, ale až 30.06.2008. Navrhla preto, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalobkyňa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že zákon viaže účasť osoby na povinnom sociálnom poistení na kumulatívne splnenie dvoch podmienok, a to status SZČO a výkon zárobkovej činnosti, ktorý žalobkyňa z licencie Y. neplynul. Žalovaná v konaní nepreukázala, že žalobkyňa po 30.12.2006 dosahovala príjmy ako samostatne zárobkovo činná osoba. Žalobkyňa nikdy neposkytovala zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Prihláška alebo odhláška zo sociálneho poistenia sama o sebe nemôže zakladať vznik alebo zánik povinnej účasti na sociálnom poistení, nakoľko tie nastávajú na základe zákona. Má ale za to, že je povinnosťou žalovanej skúmať, či prihláška alebo odhláška je dôvodná a rozhodnúť o tom. Ak bola odhláška dôvodná, žalovaná rozhodne o zániku poistenia vyznačením v spise. Ak je táto skutočnosť sporná, rozhodne písomným rozhodnutím. Preto je nepravdivé tvrdenie žalovanej, že neexistuje rozhodnutie o zániku poistenia žalobkyne ku dňu 30.12.2006; po preskúmaní podanej odhlášky dospela príslušná pobočka Sociálnej poisťovne k záveru, že sú naplnené podmienky zániku poistenia a rozhodnutie o zániku poistenia k 30.12.2006 vyznačila v spise. Navrhla preto, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná v zákonnej lehote oprávnenou osobou, včas a jej podanie je prípustné, posudzovala jej vecnú dôvodnosť. Zistila pritom, že v obdobnej právnej veci už rozhodol iný senát najvyššieho súdu rozsudkom sp. zn. 9Sžsk/16/2018 zo dňa 26. septembra 2018, ktorým zamietol kasačnú sťažnosť žalobkyne MUDr. Ľ.U. B. proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 14Sa/11//2017-41 z 19. decembra 2017, ktorým zamietol správnu žalobu proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne č. 36065-3/2017-BA z 29. 06. 2017. Senát 10S Najvyššieho súdu Slovenskej republiky preto podľa § 22 ods. 1 písm. a/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) postúpil predmetnú vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

7. Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 1Vs/1/2019 zo dňa 30. apríla 2019 rozhodol tak, že prijal nasledovné odpovede na nastolené sporné otázky:

Odpoveď na 1. otázku: Podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti zdravotníckych pracovníkoch stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a

doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov samostatná zdravotnícka prax je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia alebo na inom mieste ako zdravotníckom zariadení, a preto licencia Y. nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, keď sama o sebe nezakladá jej držiteľovi aj možnosť vykonávať licencovanú činnosť, ktorú môže vykonávať až na základe dohody /zmluvy/ s iným poskytovateľom.

Pojem samostatná zdravotnícka prax v zmysle § 10 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z.z. vykonávaná na základe licencie Y. nie je možné bez ďalšieho stotožniť s pojmom samostatná zárobková činnosť v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. a pojem licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe s pojmom oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu pre účely sociálneho poistenia.

Odpoveď na 2. otázku: Povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára, v zmysle § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je posudzovať príjmy poistenca - lekára osobitne vo vzťahu k licencií Y. a skúmať, či všetky príjmy vykázané v jeho daňovom priznaní v príslušnom zdaňovacom období sú aj príjmami lekára považovaného za samostatne zárobkovo činnú osobu (SZČO) v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z..

Odpoveď na 3. otázku: Konanie podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov začaté z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v zmysle § 184 ods. 8 v spojení s § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. nezbavuje Sociálnu poisťovňu povinnosti zabezpečiť účastníkovi konania ochranu jeho oprávnení, ktoré sú konkretizáciou základného práva na inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne i základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ktoré mu priznávajú aj medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná v zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.

Zároveň vec postúpil senátu 10S na prejednanie a rozhodnutie o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k 2Sa/4/2017-70 zo dňa 7. júla 2017.

8. Následne Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 452 SSP preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a vychádzajúc z právneho názoru veľkého senátu v tejto veci dospel jednomyselne k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná a preto je potrebné ju podľa § 461 SSP zamietnuť.

Podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.10.2010, samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu (napr. zákon o advokácii) okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (napr. zákon o daňových poradcoch).

Podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 30.06.2005, samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu (napr. zákon o advokácii) okrem činnosti znalca a tlmočníka, ktorú vykonávajú podľa osobitného predpisu, v konaní pred štátnym orgánom a orgánom, na ktorý prešli úlohy štátnych orgánov, a okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (napr. zákon o daňových poradcoch).

Podľa § 14 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2007, povinne nemocensky poistená je samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného

v § 138 ods. 10.

(oproti zneniu k 30.6.2005 sa zmenilo len číslo odseku v § 138)

Podľa § 15 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z. , povinne dôchodkovo poistená je samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená.

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2007, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení účinnom do 30.11.2011, samostatná zdravotnícka prax podľa odseku 1 je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení.

Podľa § 68 ods. 1 a 2 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2007

(1) Licencie sa vydávajú

- a) na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10) zdravotníckym pracovníkom v povolani lekář, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ, špeciálny pedagóg a masér,
- b) na výkon zdravotníckeho povolania [(§ 3 ods. 1 písm. a)] zdravotníckym pracovníkom v povolani lekář, zubný lekář, farmaceut, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ, špeciálny pedagóg, biológ, verejný zdravotník, fyzik, chemik, genetik, technik laboratórnej medicíny, medicínsko-technický laborant, zdravotnícky laborant, farmaceutický laborant, rádiologický asistent, zdravotnícky záchranár, dentálna hygienička, asistent hygieny a epidemiológie, asistent výživy,
- c) na výkon odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolaniach ustanovených v § 27,
- d) na výkon lekářskej posudkovej činnosti podľa § 7a zdravotníckym pracovníkom v povolani lekář.

(2) Slovenská lekářská komora vydáva licencie zdravotníckemu pracovníkovi v povolani lekář.

Podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, (1) Príjmami z podnikania sú

- a) príjmy z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva, 24)
- b) príjmy zo živnosti, 25)
- c) príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov 26) neuvedené v písmenách a) a b),
- d) príjmy spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti a komplementárov komandítnej spoločnosti podľa odsekov 7 a 8.

(2) Príjmami z inej samostatnej zárobkovej činnosti, ak nepatria do príjmov uvedených v § 5, sú príjmy

- a) z vytvorenia diela a z podania umeleckého výkonu, 27) pri ktorých daňovník uplatnil postup podľa § 43 ods. 14 a z vydávania, rozmnožovania a rozširovania literárnych diel a iných diel na vlastné náklady a z vytvorenia alebo zhotovenia iného predmetu duševného vlastníctva a z použitia iného predmetu duševného vlastníctva alebo z postúpenia práv k predmetu duševného vlastníctva,
- b) z činností, 28) ktoré nie sú živnosťou ani podnikaním,
- c) znalcov a tlmočníkov za činnosť podľa osobitného predpisu, 29)
- d) z činností sprostredkovateľov podľa osobitných predpisov, ktoré nie sú živnosťou, 29a)

e) príjmy z činnosti športovca alebo športového odborníka podľa osobitného predpisu^{29aa)} vrátane príjmov na základe zmluvy o sponzorstve v športe.

9. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bolo rozhodnutie žalovanej z č. 56001-2/2016-BA z 21.12.2016, ktorým zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Poprad č. 700-3080027916-GC09/16 z 02.09.2016 o zmene zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia nie ku dňu 31.12.2006 (v zmysle odhlášky žalobkyne), ale až dňa 30.06.2008. Vychádzala pritom z dodatočného zistenia, že žalobkyňa aj po 01.01.2007 disponovala aktívnou licenciou Y. a za roky 2005 a 2006 dosiahla príjem vyšší ako zákonom stanovená hranica príjmu pre posúdenie vzniku povinného poistenia SZČO k 1. júlu 2007, resp. 2008.

10. Aj s prihliadnutím na právny názor veľkého senátu sa kasačný súd stotožňuje so záverom krajského súdu, že žalovaná sa dostatočne nevysporiadala s námietkou žalobkyne, že po podaní odhlášky nevykonávala činnosť lekára ako samostatne zárobkovo činná osoba. Kasačný súd sa nestotožňuje s právnym názorom žalovanej, že vydaním licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárov Slovenskou lekárskou komorou podľa § 68 ods. 1 písm. a/ zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti získa jej držiteľ bez ďalšieho status samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO) podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. v relevantnom znení pre účely vzniku a zániku povinného sociálneho poistenia. Podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z. samostatná zdravotnícka prax je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, teda licencie Y. nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., pretože sama o sebe nezakladá jej držiteľovi aj možnosť vykonávať licencovanú činnosť; tú môže vykonávať až na základe dohody/zmluvy s iným poskytovateľom. Podmienky výkonu samostatnej zdravotníckej praxe u iného poskytovateľa a obsah vzájomných vzťahov lekára - držiteľa licencie Y. a iného poskytovateľa, u ktorého môže držiteľ licencie Y. realizovať svoje zdravotnícke povolanie, zákon neupravuje, mlčí aj dôvodová správa. Zákon teda nevyklučuje, aby tento vzťah nemohol byť aj pracovnoprávny, pričom samotné znenie § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení predpokladá možnosť, že držiteľmi oprávnení môžu byť aj osoby v pracovnoprávnom pomere, a preto nebudú pre účely uvedeného zákona samostatne zárobkovo činnou osobou. Žalovaná pre svoje rozhodnutie o tom, že žalobkyňa mala status SZČO, nevykonala žiadne dokazovanie a neskúmala, či žalobkyňa naplnila zákonom stanovené znaky samostatnej zdravotníckej praxe a či dosahovala príjem vyžadovaný zákonom pre vznik a zánik povinného poistenia, teda či všetky príjmy vykázané v daňovom priznaní v príslušnom zdaňovacom období súd aj príjmami lekára považovaného za SZČO v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z.

11. Formálna existencia Licencie Y. je založená na splnení podmienok stanovených zákonom na jej vydanie. Bez skúmania týchto podmienok je akýkoľvek záver o stotožnení samostatnej zdravotníckej praxe so samostatnou zárobkovou činnosťou nepodložený a predčasný. Pokiaľ je licencia osvedčením o tom, že lekár má spôsobilosť na právne úkony v celom rozsahu, je zdravotne spôsobilý, je odborne spôsobilý, je bezúhonný, je zapísaný v registri komory a je dôveryhodný (§ 69 ods. 1 a 2 zákona č. 578/2004 Z. z.), pričom podmienky na vydanie licencie musí spĺňať po celý čas platnosti licencie, potom nemožno prijať ako racionálny názor o povinnosti licenciu vrátiť iba preto, že aktuálne nie je využívaná na výkon samostatnej zárobkovej činnosti; licencia preukazuje splnenie uvedených podmienok a je vydaná na dobu neurčitú a za poplatok. Navyše zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva pre držiteľa licencie povinnosť jej držbu oznamovať alebo vracieť, pokiaľ nie je využívaná. Vydanie licencie na základe takto stanovených podmienok nemožno ponímať ako licenciu na výkon regulovanej činnosti, ktorú musí jej držiteľ vykonávať, inak by sa mala vrátiť. Licencia je osvedčením o tom, že jej držiteľ spĺňa podmienky § 69 zákona, ktorý medzi podmienky jej vydania neuvádza samotný výkon tejto činnosti.

12. Z uvedeného teda možno vyvodit', že pojem „samostatná zdravotnícka prax vykonávaná na základe licencie Y.“ nie je možné bez ďalšieho stotožniť s pojmom „samostatná zárobková činnosť“ a pojem „licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe“ s pojmom „oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu“ pre účely sociálneho poistenia. Argumentácia, podľa ktorej nie je

rozhodujúce, či držiteľ licencie Y. samostatnú zdravotnícku prax aj reálne vykonáva bráni tomu, aby bolo možné zistiť materiálnu rovinu pre záver, či výkon samostatnej zdravotníckej praxe naplnil znaky samostatnej zárobkovej činnosti.

13. Keďže samotný status SZČO automaticky nezakladá účasť na sociálnom poistení, vyvstáva v tejto súvislosti tiež otázka, či príjmy, ktoré žalobkyňa dosiahla v rokoch 2005 a 2006 predstavovali príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v spojení s § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov vyžadované pre účely vzniku povinného poistenia v zmysle § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a navyše, žalovaná sa vôbec nevysporiadala s tvrdením žalobkyne, že nevykonávala zárobkovú činnosť na základe licencie Y., a teda nemala z nej príjem. Tu treba poukázať aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžso/20/2011 z 15.12.2011, publikované aj v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 4/2012 pod č. 72, v ktorom najvyšší súd vyjadril právny názor, že „ pri posudzovaní príjmov podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení je potrebné prihliadať len na tie príjmy z podnikania, ktoré vyplynuli z podnikateľskej činnosti posudzovaného statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby“, čo pre posudzovaný prípad znamená, že žalovaná mala na účely rozhodnutia o povinnej účasti žalobkyne posudzovať príjmy žalobkyne výlučne vo vzťahu k licencií Y..

14. Kasačný súd považuje navyše za nezákonný aj postup, ktorý predchádzal vydaniu preskúmaných rozhodnutí Sociálnej poisťovne. Pobočka Sociálnej poisťovne, ktorá vydala dňa 02.09.2016 rozhodnutie o zmene zániku, vydala toto rozhodnutie takmer po desiatich rokoch od podania odhlášky žalobkyňou, a to bez toho, aby ju informovala, že na základe licencie, ktorú jej predložila Slovenská lekárska komora, považuje podanie odhlášky z povinného poistenia za nedôvodné, čím sa táto skutočnosť stala spornou a treba o nej vydať rozhodnutie. Žalovaná argumentovala odkazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžso/20/2010 na podporu jej tvrdenia, že nemala povinnosť oboznamovať žalobkyňu o začatí konania, nakoľko prvým úkonom vykonaným v ex offio začatom konaní môže byť aj doručenie rozhodnutia vo veci samej. Odhliadnuc od skutočnosti, že takýto záver prijal najvyšší súd v podstatne odlišnej veci, nemožno prehliadať ústavou zaručené základné právo účastníka konania vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom (čl. 48 ods. 2 Ústavy SR). V danom prípade išlo o konanie začaté na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, ktoré je v zmysle § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon. Ak by ním bolo doručenie rozhodnutia, konanie by začalo aj skončilo v jednom časovom okamihu, takže by nebolo možné hovoriť o riadnom procese. Zároveň by tým bolo vylúčené zákonom priznané právo účastníka nazerať do spisu (§ 190), predkladať návrhy a vyjadrenia (§ 195), či navrhnuť dôkazy na podporu svojich tvrdení (§ 196 ods. 1). Ide o procesné oprávnenia účastníka konania, ktoré sú konkretizáciou základného práva na inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), prípadne i základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

15. Vzhľadom na uvedené vyhodnotil kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

16. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 167 ods. 1 SSP v spojení s ust. § 467 ods. 1 SSP tak, že úspešnej žalobkyňi priznal náhradu dôvodne vynaložených trov konania pred krajským súdom ako aj kasačného konania. O výške náhrady trov konania rozhodne súd po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

17. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.